

Eiusdem Boetii ad cathegoricos syllogismos introductio.

III

Alta veteres philosophie duces posteriorum studiis contulerunt in quibus priusquam ad res profundas merfas caligine perueniret: quod quasi intelligentie luctatione preluderet: hinc institutionum breuior copediti facilitate doctrina: hinc per ea quae illi plegomena vocantur ad intelligentiam promptior via munit. Idem igitur emulus prudentie statui obscurarum aditus doctrinarum praemissis institutionibus luce referare: presentem operam syllogismis quoque conuentionibus omnis ratio continetur: addicere. Modumque eum custodire dicendi: ut facilitate atque intelligentie seruientes astringamur a ueteribus dicta latius enunciata breuius porrigamur: obscurata impropii nouitate sermonis: consueti uocabuli proprietate prebeamus. Sed qui ad hoc opus lector accedit: ab eo primum petendum uelimus: ne in his quae non quasi alias attigerit: statim audeat iudicare: ne uel si quod in ludo pueriliu disciplinarum rudis adhuc et nondum firmus accepit: amplexandum atque et colendum putet: alia. n. teneris atque imbuendis adhuc auribus accommodata: alia firmis ac robustioribus doctrina mentibus reseruat: quare si quid est quod discrepabit: ne statim obstreperet: sed ratione consulta quod ipse sentiat quod nos afferamus ueritate mentis acumine et subtiliore consideratione diiudicet. Ita namque eueniet: ut quod in primo statim studendi aditu didicerunt prospecta penitus ac potius deprehensa contendant. at si iam quisque suae scientiae defensor esse cupidus malit. (Hic fit hoc quoque uitiu homines quos comprehendit discendi uetus ac longa segnitie: ut ab arreptis semel opinionibus non recedant: ne in senectute discendo nihil usque in senectute didicisse uideantur.) Si inquam malunt vindicare quam uertere quod uulgatis semel studiis ibiberunt nemo expetit ut priora condonent: sed ut maiora quaedam astruant atque altiora coniungant. Non. n. una atque eadem diuersarum ratio disciplinarum: cum sit diuersissimis disciplinis una atque eadem subiecta materies. Aliter. n. de qualibet orationis parte grammatico aliter dialectico differendum est. nec eodem modo lineam uel superficies mathematicus ac philosophicus tractat. Quo fit ut altera alteram non impediatur disciplina: sed multorum consideratione coniuncta fiat uera namque atque ex omnibus explicata cognitio: sed de his hactenus nunc de propositis ordiamur. Quia igitur nobis hoc opus est in cathegoricos syllogismos: syllogismo uero copago propositionibus teritur. Propositionum uero partes sunt nomen et uerbum: pars autem ab eo cuius pars est prior est: de nomine et uerbo quae prima sunt disputatio prima ponatur. de hinc de propositione usque ad ultimum de syllogismorum conuentione tractabitur.

Nomen est uox significatiua secundum placitum sine tempore: cuius nulla pars significatiua est separata. que definitio paulo enotatius explicanda est. nomen. n. uocem esse dicimus: quoniam uox nomen genus est: omne autem genus de sua specie predicatur: omnesque definitione a genere sumuntur: ut si diffinias hominem prius animal dicas quod est genus. post uero differentias iungas: quae sunt rationale mortale. Ita igitur nos quoque in nomine diffinitione uocem quidem ut genus sumimus cetera autem uoci quasi differentias aggregamus. Sunt. n. uo-

ces que nihil designant: ut syllabe: nomen uero designatiua uox est: quoniam nomen designat semper cuius nomen est. Secundum placitum uero adiunctum est: quoniam nullum nomen nomen significat: sed secundum placitum ponentis constituentisque uocabulum. Illud. n. unaquodque res dicitur: quod ei placuit qui prius ei nomen impressit. Alias. n. sunt uoces naturaliter significantes: ut canum latratus iras canum significat: et alia eius uox blandimenta: gemitus et designant dolorem: sed non sunt nomina: quoniam non designant secundum placitum. sed secundum naturam. sine tempore uero: quod et uerba uoces sunt significatiue et secundum placitum sed distant a nominibus. quia nomina quidem sine tempore sunt: uerba uero cum tempore. Cuius uero nulla pars significatiua est separata: nomina ab oratione disiunguntur. Oratio namque uox est significatiua secundum placitum et aliquoties sine tempore: ut hic uersus. Merine galathea thino mihi dulcior hyble: sed orationis partes separate a tota oratione designant: nomen uero nihil extra designat: atque in illis quidem nominibus que figure sunt simplicis nihil pars oino significare manifestum est: ut in eo quod est cicero: nulla pars separata designat neque ei. neque ce. neque ro. at si nomen compositum fiat significare aliquid separate partes uidentur. Sed in eodem nomine quod ex uersibus compositum est: separate nihil designat: ut si dicam magister partes eius nomina sunt magister atque ter: que sumpta extrinsecus et a nomine parte separate significatione non carent. utraque. n. aduerbialis ter significat qualitatem: sed cum magister quod est compositum nomen alicuius artis peritum. doctoremque significet: magis neque partem doctoris: neque totum doctorem poterit designare. Eodem quoque modo ter: neque in toto significat: neque in parte doctoris id est re illas que magistri uocabulo subiecta est nulla ratione designat. Compositorum ergo nominum partes nihil eius rei quam in unum conuenientes uocabulum designant: disiuncte distracteque significant. alia uero significare possunt. sed tunc non partes nomina: sed ipsa sunt nomina: quod. n. coniuncta significant: id diuisa atque seposita non designant. Iuncta autem magis et ter doctoris significationem tenebant. separata igitur omnem significationem doctoris amittunt. sed ne quae superius posita calumnietur exemplo: nec magister compositum nomen esse concedat: uir fortis esse compositum nomen si uno preteratur accentu nullus negabit: cuius partes uir atque fortis quod in eo quod est uir fortis significare dicantur: non iam nomina partes: sed ipsa sunt nomina: nec uir fortis unum erit nomen: sed potius oratio: quod duorum nominum collata significatione conuincit. quod uir fortis cum unius accentus intentione prolatum non est oratio sed nomen: cuius partes nomina esse non poterunt. ac si nomina non sunt: cur neque naturales affectus neque ut uerba significant: oio nihil designant. quare concludendum est: cum quolibet uoces propria significationem tenent: non partes nomen sed ipsa esse nomina: cum uero unius formam nomine copulauerint: eo considerantur ut partes uis proprie significationis amittere: sed de his in commentario libri Aristotelis periermenias satis deum est et maior eius tractatus est quam ut nunc totus ualeat expediri. sed quoniam sunt quaedam uoces: quae designatiue sunt et secundum placitum: et sine tempore: quarumque partes nihil extra significant: neque tamen proprietates nomine naturamque obseruent: discernende prius sunt: additisque differentis a nomine segregande: ut quae sit uis nomine euidenter appareat. Adiecta. n. semper negatione nominis uocem dubiam facit: quae neque uerbo neque orationi: et si interius consideratum: sit neque nomini

nomini possit annecti: vt si quis dicat: nō homo: vox est significatiua: designat. n. quicquid hō non fuerit. scđm placitum: eas. n. oīno partes h3: quas ad significationem vel negationis vel hoīs placitum vocabula ponentis assumpsit. sine tpe que res eam voces. q̄ dicit non hō separat ac seiungit a verbo: 7 eius ptes nihil extra significāt ne oratio esse videatur. non hō .n. vox iuncta est ex negatiua particula 7 hoīe que in eodem noīe separata nihil designāt. significat. n. non hō vel equū vel canem vel qcquid (vt dcm̄ est) hō si fuerit. Sed que est negatiua neq3 hoīs neq3 eq̄ neq3 vllius substātie significationē tenet. Itēz hō neq3 canem neq3 quicquid hō non fuerit: significare potest. quocirca in ea voce que est non hō partes nihil separate significāt eius rei: quā tota vocis cōpositio designabat. Atq3 ideo nec in orōe quidē poni pōt. Si q3 .n. eam vocē que est non hō orationem pcedat: nihil aliud eā esse fatebitur quā negationē. negatio antes oīs vera vel falsa est: qui at dicit nō hō neq3 veritates nunciat neq3 mendaciū. Preterea ab oī negatione si quis negatiuū seiungat aduerbiū: affirmatio relinq̄tur: ab ea at voce q̄ est non hō si quis auferat id qđ est negatiuum aduerbiū: hō relinquetur: qđ nō dum est affirmatio. Quocirca si non hō bec vox: negatio esse non pōt: nihil at aliud esse videretur. si esset orō: concludendū est negationē iunctā cum noīe orationem esse non posse: nomen. n. oē certum aliqd definitūq3 significat vt hō: equus: canis: 7 cetera. nō hō autem vox non auferit quidem qđ significatur a noīe: nec prescribit qđ ipsa significet. Quocirca qm̄ significat quidē aliquid sed non finitum negatio iuncta cum hoīe: infinitū nomen vocetur. Addenda ē ergo diffinitioni noīs dīa. s. vt nomen sit qđ cum ceteris q̄ dicta sunt sit definite significationis. Jam vero casus noīum non altius intuentibus noīa videantur. Quis. n. catonis 7 catoni atq3 hōī voces que rectis noībus inflectuntur: noīa esse non existimet. Sed he quoq3 voces a noīe quadā differentia discrepabunt. Oē. n. nomen iunctum cum est verbo enunciationes reddit ac suscipit mendaciū veritatēq3 nām: vt cato est vel dies est. at si est verbū casibus adiungat neq3 enunciatō sit neq3 plena snīa orōnis absoluitur: vt catonis est: nec snīam h3 absolutam nec veri aliquid pōt notare nec falsi: atq3 idcirco non noīa sed casus noīum nuncupantur: nā cum id a quo quidq3 flectit: primū sit: illud vero qđ ab inflexione primi nascitur: sit scđm neq3 idem primū ac scđm esse possit manifestum est casus noīum non idem esse q̄ noīa idcirco ceteros quidē genitiuū datiuū accusatiuū casus appellant grāmatici: primū vero rectum ac noīatiuum qđ hic locū principem in significatione possederit. faciēda ē igitur noīs plena neq3 vllō diminuta diffinitio sic. Nōmē est vox significatiua scđm placitū sine tpe cuius nulla pars significatiua est separata aliqd finitum designās cum est verbo coniuncta faciens enunciationē. separat igit nomen vox quidez ab articulis atq3 inanimatis sonis. Designatiua vero a vocibus q̄ nihil significāt. s. in placitū a vocibus nā significatibus sine tpe a verbo quod a tps significatione nō recedit. Cuius nulla ps separata significat ab orōne cuius quemadmodū ptes extra significant: paulo posterius differam. Aliquid definitum designās: ad hū vocibus q̄ nomen negationēq3 coniungunt 7 nomīa faciunt infinita. Cū est verbo faciens enunciationes: a casibus qui cū est copulati non possunt plenam per

ficere atq3 explicare sententiā. In verbo que q3 eadem fere cuncta conueniunt nisi in significatione tēporis a noīe separatur. Oē. n. verbum actionē passionem ve designat: que fieri sine tps notatione non potest. Est itaq3 verbi diffinitio bec. verbum est vox significatiua s. in placitum cum tpe cuius nulla pars significatiua est separata. vt currit vincit. sed si verbis negatiua copulentur aduerbia sicut infinita verba: sicut fieri noīa diximus infinita: vt cū currit aut vincit certum aliquid finitum ve designet: addita negatiōe id quidē quod a verbo designatur intercipit. Quid vero aliud fieri dicat tali significatione nō terminat preterea negatio iuncta cū verbo siue in eo qđ est: siue in eo qđ nō ē recte dici pōt: vt homo non currit. si esse autem orationē aut enunciationes negatiua illa prozsus argumēta monstrabūt q̄ infinitum nomē ab oratione aut negatione diuidebant. Sed qm̄ principiā paliter presentia queq3 sentimus: hīs at reb3 quas presenti sensu concipimus: indita esse a mortalib3 vocabula manifestum est. Recte dicis verbum semper significatiuū tempore habere presentis: vt currit aut vincit. Curret autem aut vincet: 7 cucurrerit aut uicerit: nō sunt verba: sed verbor3 casus. s. quia a presentis tempore significatione flectuntur. est ergo verbi plena diffinitio sic. verbū est vox significatiua s. in placitum cum significatione tempore cuius nulla ps significatiua est separata aliquid finitū designans 7 presens. Restat igitur vt de oratione dicamus. s3 prius videtur esse monstrādum vtrum ne nomen 7 verbum sola in partibus orōnis ponātur an vt grāmatici volunt 7 reliqua orationis ptibus debeāt aggregari. Grāmatici enim considerātes vocum figuras octo orationis partes annumerāt. Philosophi vero quorum oīs de nomine verboq3 tractatus in significatione est: duas tātum orationis partes esse docuerunt: quicquid plenā significationem tenet siquidem sine tempore significat nomen vocātes: verbum vero si cum tempore. atq3 ideo aduerbia quidem atq3 p3 nomina nominibus iūgunt sine tempore enim quidā constitutum definitūq3 significāt. nec interest q̄ flecti casibus nequeūt: non est hoc noīum propriū vt casibus inflectātur. Sunt. n. nomina que a grāmaticis aptota noīantur. pticipium vero q2 tēporis significationem trahit 7 si casibus effertur: verbo tñ recte coniungitur. Interiectiones autem siquidem nāliter significant nec verbo nec nos copulāde sunt: verbi. n. ac noīs diffinitiones non hnt esse nālia: sed ad ponētis placitum constituta: atq3 ideo nec in orationis ptibus numerabunt. Oratio. n. positione significat: nā si nāliter significaret oratio: non diuersa gentes oratione loquerent. Si q̄ vero interiectionum positōe significant: qm̄ finitam sine tpe affectiones designāt recte noībus annumerātur. Que vero ipse quidem nulla propria significatione nitunt cum aliis vero iuncte designāt: vt coniunctiones atq3 propositiōes. ille ne partes quidem orationis esse dicende sunt: orō. n. ex significatiuis ptibus iuncta est. Quocirca recte nomen ac verbum sole orationis partes esse dicuntur.

Ratio est vox significatiua s. in placitum: cuius partes aliquid extra significant: Oratio igitur h3 simul cum verbo 7 nomine cōmune q̄ vox est q̄ significatiua est: q̄ s. in placitū est: separatim vero cum noīe illi cōe est q̄ aliqñ sine tpe est: vt virgilianus que supra diximus versus Nerine

Libet.

galathea thimo mibi dulcior byble: et qui sequitur.
Landidior cignis bedera formosior alba. Luz verbo
autē q̄ interdū cum temporis significatione proferit
vt si qua tui cordonis h̄z te cura: venito. Differt autē
ab vtroq; q̄ partes orationis a tota sepate oratiōe
significat. sunt. n. partes orationis nomē et verbum
que significatiua esse dum ea diffiniremus ostendimus
significant igitur ptes orationis vt dictio nō vt affir-
matio: q̄q; aliquotiens quidē vt affirmatio: sed nō
semper tñ semper autē vt dictio: est. n. dictio simplex
verbi ac nomis nuncupatio. nā cum dicimus si dies
est: lux est: hāc totam orationē si diuidere in ptes ve-
linus. s. dies est lux est: vtraq; pars vt affirmatio si-
gnificabit dies est: lux est affirmationis esse manife-
stum est. at si minutatim tota orationis mēbra carpa-
mus: vsq; in noīa ac verba postrema fiet resolutio.
Dicimus. n. partes esse superius posite orationis di-
es et lux et est: que per se prolata non sunt affirmatio-
nes. solū possibile est veluti si quis dicat lux est: bu-
sus ptes sunt: lux atq; est: quas non esse affirmatiōes
sed simplices dictiones nullus ignozat. cū igit oratio
quidē non semp in affirmatiōe solui q̄at: semp autē
in simplices dictiones: voce dem̄ est orationis ptes ex-
tra aliqd designare non vt affirmatiōes: sed poti⁹ di-
ctiones. Orōis at spēs: vt arctissime diuidamus sunt
q̄q; interrogatiua: vt quo te meri pedes an quo via
ducit: in vrbē: Imperatiua: vt suggere tela mibi. In-
uocatiua. vt dii maris et terre tempestatūq; potētes.
Deprecatiua. ferte viā v̄ti facilē et spirate scdi. Enū-
ciatiua: est mibi disparibus septē cōpacta cicutis fistu-
la. Quaz quidē preter enūciatiōe nulla vel esse ali-
qd vel nō esse designat. Letere nāq; vel interrogāt:
vel inuocāt: vel imperant: vel precant. Enūciatioue
ro semp esse aliqd aut nō esse significat. Atq; ideo so-
la enūciatiō est: in q̄ veritas vel falsitas inueniri q̄-
ant. vñ et enūciatiōis nascit diffinitio. est. n. enū-
clatio q̄ v̄z falsum ve denūciat. Hanc et proloqui-
um vel propositionē Tullius vocat. q̄ quidem p̄m
simplex partim p̄posita: simplex est q̄ conditione se-
posita esse aliqd vel nō esse proponit vt plato phus
est. Composita vero que ex duabus simplicibus copu-
lante conditiōe consistit: vt plato si doctus est phus
est. Simpliciu vero enūciatiōnū alias in qualitate
fitas: alias in q̄titate d̄fias inuenimus. in qualita-
te q̄dem q̄ alia affirmatiua: alia negatiua est. enū-
ciatiō affirmatiua ē enūciatiō aliqd de aliquo signi-
ficans: vt plato phus est: phum de platone p̄dicam⁹.
Negatiua vero est enūciatiō aliqd ab aliquo p̄di-
catione seiungens: vt plato phus non est. phum. n.
a platone tali p̄dicatione seiunximus. scdm quanti-
tatē vero differentie enūciatiōnū sunt: q̄ alie quidē
vniuersales: alie p̄ticulares: alie indefinite: alie sin-
gulares. vniuersales sunt q̄ siue affirmant siue negēt
vniuersaliter tñ enūciant vniuersale subiectū: vt oīs
homo sapiēs est. nullus hō sapiens est. hō vniuersa-
le quiddā est: multos. n. sub se indiuiduos cohercet
et continet: qui vniuersaliter enūciatur dum ei oīs:
vel nullus adiungitur. P̄ticulares vero que vel
affirmando vel negando ambitum subiecti vniuer-
salis in partem redigunt: vt quidam hō sapiens est:
quidam hō sapiens non est: hic. n. vniuersalitas hōis
adiecta p̄ticulari determinatione minuta est atq; in
partem redacta. indefinite vero sunt que absq; vni-
uersalitatē et particularitatis determinatione dicū-
tur: vt est homo sapiens: non est homo sapiens. Sin-

gulares vero sunt que de singulari aliquid et de indi-
uiduo affirmando negando ve proponūt vt socrates
sapiens est: socrates sapiens nō est. Differt autē parti-
cularis propositio a singulari: q̄ particularis quidē
vnū aliquem subicit: nec quis sit iste designat: vt q̄-
dam hō sapiens est: quis iste hō sit propositio nō de-
clarat. Singularis vero vnū aliquem sumit: et q̄
iste sit significat vt socrates sapiens est. vnū. n. et hūc
socratem sapientem esse proposuit. Amplius particu-
laris oīs vniuersalem quidem terminum ponit: sed
ei detrahit vniuersalitatē dum qualitātē particu-
laritatis adiungit: vt in propositione: quidam homo
sapiens est. homo vniuersalis est terminus: multos
enim propria p̄dicatione concludit. Sed q̄ d̄r qui-
dam ad vnū: homo redigit. qui vniuersale peristeret
nisi particularitas fuisset adiuncta. in singularibus ve-
ro propositionibus p̄dicato termino semp indiui-
duū supponitur vt socrates sapiens est. socrates enī
singularis est atq; indiuiduus. idcirco igit illa parti-
cularis propositio que p̄tem ex vniuersalitate detra-
bit. hec singularis q̄ in singularis atq; indiuidui p̄-
dicatione consistit. Simplicium vero enūciatiōnū p-
tes sunt subiectum atq; p̄dicatum: subiectum ē q̄d
p̄dicati suscipit dictionem: vt in ea propositione q̄
est plato phus est: plato subiectum est: de ipso enim
phus p̄dicatur: et in eo philosophi suscipit dictionē
p̄dicatum vero est quod dicitur de subiecto: vt in
eadem propositione phus dicitur de platone subie-
cto. semp. n. quod subiectū est vel minus est vel eq̄-
le p̄dicato: minus quidem vt in ea propositione de
q̄ paulo ante tractauimus: plato enim philosophi no-
men non pōt eq̄re: neq; solus plato phus est: equa-
lis vero est subiectus terminus p̄dicato: vt si quis
dicat hō risibilis est: homo. n. qui subiectus est termi-
nus p̄dicato risibili coequatur: vnde fit vt possit red-
di reciproca p̄dicatio. s. vt vices subiectum p̄dica-
tūq; p̄mutent: fiat subiectūq; q̄d erat antea p̄dicatū
versūq; ordine p̄dicetur q̄d fuerat ante subiectum
vt si dicatur q̄d risibile est hō est. omnia. n. que sunt
eq̄lia de se inuicem p̄dicantur. vt vero id q̄d subiectū
est maius possit esse p̄dicato. nulla proisus enūcia-
tione contingit. ipsa. n. p̄dicata nā minora esse non
patitur. Sed q̄ equale vel maius est id semp de eq̄-
li vel minore p̄dicatur. Hās vero enūciatiōnū p-
tes id est p̄dicatum atq; subiectū terminos appella-
mus. Termini vero dicunt q̄ in eos postrema sit re-
solutio. itaq; in singularibus vel indefinitis proposi-
tionibus duos terminos semp inuenimus et verbum
q̄d propositiones determinet qualitātē vt in proposi-
tione q̄ dicimus socrates sapiens est: socrates quidē
ac sapiens terminos esse manifestū est: est vero ver-
bum nō est terminus: sed designatio q̄litas: et qua-
lis propositio sit negatiua an affirmatiua significat:
et nunc q̄dem solo est verbo propositioni accommoda-
to facta est affirmatio. At si non q̄d est aduerbiū ne-
gatiuum esset adiunctū: ita diceretur. socrates sapi-
ens non est. atq; hoc mō mutata q̄litate fieret de af-
firmatione negatio: est igit et nō est nō sunt termini:
sed vt dictū est significatio q̄litas: eadē oīa et in in-
definita propositione conueniūt: q̄ si sint tales oratio-
nes: socrates est: dies est. est vi gemina fungit. s. p̄-
dicati: est. n. verbum de socrate vel die p̄dicatū vel
significatione q̄litas. idem nāq; est: solum positū af-
firmatiōe efficit: cuz negatiuo aduerbio negatiōe
ac sint p̄positiones q̄ differentias secum habeāt qua-
litatum:

litatū: vt sunt vniuersales ac pticulares: eadē vis p
 manet terminoz: omnis enī ac nullus ⁊ quidā termi
 nis nō annumeratur: sed enūciationū significat qua
 litatē. Atq; ideo recte quod subiectū ac p̄dicatū termini
 nuncupati sunt: quoniā in eos tātus resoluitur p̄posi
 tio. Cetera enim que simplicib⁹ enūciationib⁹ adiun
 guntur: aut qualitātē p̄positionū retinēt: aut quāntita
 tē significat. P̄positionū vō simplicū alie sūt: que
 in nulla pte cōueniūt: vt plato philosoph⁹ est: ⁊ vir
 tus bona est: vtraq; enī aliud qddā de alio p̄dicatur
 nec habēt aliqd in p̄ponēdi ratione cōmune. illa enī
 platonē philosophū dicit. illa virtutē bonā eē pronū
 ciat. alie vō sūt que aliqua terminozū participatione
 iungunt. id āt duobus fieri modis potest: aut enī or
 dine eodē: aut per ordinis commutationem. Eodē vō
 ordine duplici mō: si vlt simplices terminos in vtrisq;
 cōstituas: vel si per oppositionē fiat p̄ticipatio termi
 nozū: quod tribus neq; amplius cōtinget modis: nā
 vel p̄dicato vel subiecto: vel vtrisq; terminis nega
 tio copulat. Ordinis ē cōmutatione cōueniūt duob⁹
 modis: aut enim p̄ simplicem terminozū predicatio
 nem: aut p̄ eorū dē terminozū oppositionē: hac quoq;
 oppositio terminozū triplicē recipit modū: cum nega
 tio vel p̄dicato vel subiecto: vel vtrisq; coniūgitur
 ille vero que altero termino participant ⁊ trib⁹ mo
 dis: vel cū in vna p̄positione qd̄ p̄dicatur: ⁊ altera
 subiectū ē: vel cum idem in vtrisq; p̄dicatur: vlt cum
 idem i vtrisq; subiectus ē: ⁊ quoniā oīum sibi met con
 uenientius p̄positionū ordinatissimā fecimus diuisio
 nē nūc de singulis quibusq; tractemus: ac primū de
 ea p̄positionū cōueniētia q̄ cū vtrisq; participet ter
 minis participādi tñ ordinē seruēt: ea est huiusmodi.
 oīs hō sapiēs ē: nullus homo sapiēs est: vtraq; enī p̄
 positio hōiem subicit: ⁊ p̄dicat sapiētē: ⁊ cū vtraq;
 termino cōgruāt: sicut tamen diuerse: quoniā hec af
 firmatio est illa negatio: ⁊ hoc qd̄ exēpli gratia di
 ctus sit. plenius vero fiet de tali p̄ticipatiōe tractat⁹
 hoc mō cūctarū simplicium p̄positionum differentias
 vel in qualitate vel in quāntitate sitas eē ostēdim⁹: in
 quāntitate cum vniuersaliter p̄nūciant vel p̄ticulari
 ter vel indefinite vel singulariter p̄ferunt. in q̄litate
 vero cūz hec quidē affirmatiue sunt: ille vō negatiue
 Si igitur duas affirmatiuas aggregam⁹: sūt mixte
 cūz vtrisq; octo differentie. que simul qualitātē quāti
 tatēq; cōtineant Sūt autē mixte hec: affirmatio vni
 uersalis: negatio vniuersalis: affirmatio p̄ticularis:
 negatio p̄ticularis: affirmatio indefinita: negatio ide
 finita: affirmatio singularis: negatio singularis. Qua
 rū qd̄ indefinitas singularesq; segregem⁹: ⁊ de vni
 uersalib⁹ ac p̄ticularib⁹ differam⁹. Describat ergo
 vniuersalis p̄mū affirmatio. omnis hō iust⁹ est: cui⁹
 aduersus tenet locū negatiua p̄positio vniuersal. nul
 lus hō iustus est. itez sub vniuersali affirmatione po
 nat p̄ticularis affirmatio: quidā homo iust⁹ est: hanc
 aduersa frōte respiciat: sitq; vniuersali negatiue sup
 posita p̄ticularis negatio. qdā homo iust⁹ non est.

qualitate diuerse. q̄ vō vtraq; vniuersalis est: quāti
 tate cōueniūt. harū igit vel vtraq; falsas: vel vnaz
 verā: alterā falsā recipere possibile ē: vtraq; autē si
 mul vere nequeūt iueniri: nā in p̄posita descriptiōe
 affirmatio que est. omnis hō iust⁹ est: ⁊ negatio que
 est. nullus hō iust⁹ est. cum vtraq; sint vniuersales:
 neutra tamē ē vera. at si sit affirmatio. omnis hō ani
 mal est: atq; vniuersaliter denegēt ita. null⁹ hō ani
 mal est: vel ita. omnis homo lapis est: null⁹ hō lapis
 est: vnā verā alterā falsā eē necesse ē. Atq; id quo
 tiens ea predicatur que ⁊ conuenire subiecta ⁊ ab eo
 valeāt segregari: ⁊ vniuersaliter illa confirmat: hec
 denegat vtraq; falsas cōtingit: velut super i⁹ p̄sitis
 declaratur exēplis: iustitia enī cū eē i hōib⁹ possit: nō
 tñ ita hominib⁹ inbesit: vt ab eis separari nullo mo
 do queat: atq; id neq; oīs hō iustus est: neq; oīs hō
 iustus non est: contingit vtraq; mentiri: at si tale
 sit qd̄ a subiecto abstrahi separariq; nō possit: vlt qd̄
 nūq; possit euenire subiecto: ⁊ que vniuersaliter af
 firmatiua ē: vniuersaliter abnuatur: euenit vni veri
 tatē alteri semp adesse mēdaciū: s; ita vt si a subiecto
 quod p̄dicat nō pōt segregari: vera sit semp affirma
 tio: falsa negatio: at si qd̄ euenire si pōt p̄dicat. affir
 matio qd̄ falsa sit: sed vera sit negatio: nā quoniam
 animal non ab hōie pōt segregari q̄ hōiem alal esse
 cōfirmat: vera ē: falsa vero illa q̄ denegat: itez si qd̄
 nō pōt fieri predicet: fiatq; affirmatio. oēm homines
 esse lapidē: idq; aduersa p̄positio neget: nullumq;
 hōiem lapidē eē concedat: negatio quidē veritati af
 firmatio aut iūcta est mendacio: simul aut veras esse
 affirmationē vniuersalē: vniuersalēq; negationē nul
 la poterūt exēpla mōstrare: atq; ideo vniuersalis q̄
 dē affirmatio vniuersalisq; negatio cōtraria dicūt.
 nā vt i contrarijs aliqd mediū cōtinentib⁹ potest neu
 trum fesse subiecto: vt corp⁹ neq; nigrus sit neq; albū
 qm̄ ē qd̄ p̄ter ea eē possit vt rubrū: itēq; in contrarijs
 medietate carentib⁹ necesse ē alterum semper inesse
 subiecto: vt omne animal aut dormit aut vigilat: qm̄
 iter dormire ac vigilare nihil mediū ē: vt autem si
 mul atq; i eodē vtraq; cōtraria reperiantur fieri ne
 quit. ita ēt i vniuersalibus affirmatione ac negatiōe
 vt vtraq; false sint: exēplo cōtrariozū aliquid i mediū
 claudūt: vel altera vera: falsa vero altera: sicut i cō
 trarijs que medio carent fieri posse manifestū ē: s; i
 possibile ē: vt vtriusq; sententia i v̄itate cōueniat: si
 cut nulla cōtraria simul eē patiuntur. Atq; ideo vni
 uersalis affirmatio vniuersalisq; negatio p̄trarie nō
 minatur. Ne igitur nō eā viz ipsa semp aduersitate
 cōseruāt: vt eis sit p̄petua atq; i conciliata discordia:
 nec se semp iuicē perimūt: que cū sentētia diffidiāt:
 cōi tñ falsitate cōcordāt: si igitur eaz vna sumnota
 sit: nō necesse ē vt eē altera cōsequatur: fieri enim po
 test vt neutra sit: velut si oēm iustum esse hominē de
 struat: nō ē cōsequēs vt nullus hō sit iustus: que sub
 bis p̄positionib⁹ collocatur idest p̄ticularis affir
 matiua atq; negatio subcōtrarie nom̄ h̄nt: idcirco q;
 vniuersalitati p̄ticolare cōmune subiectū ē: cū igit
 vniuersales itelligūtur eē p̄trarie: subcōtrarias esse
 necesse ē q̄ sub vniuersalib⁹ collocantur. Hoz quoq;
 quāntitas eadē: quoniā vtraq; sūt p̄ticulares: diuer
 sa qualitas itelligitur: qm̄ affirmatio est illa vero ne
 gatio: sed quāq; cōtrarijs videant eē subiecte: cōuer
 so tamē modo p̄ticularēs i v̄itate sibi met: nō i fal
 sitate cōsentiūt: nā vt hec verū: falsū illa pronūciet:
 atq; vtraq; sint vere facile p̄positis declarat exē

Uis affirmatio.	Uis negatio.
Omnis homo iustus est	Nullus hō iustus ē
Quidā homo iustus est	Quidā hō iust⁹ nō ē
Particularis affirma.	Particularis neg.

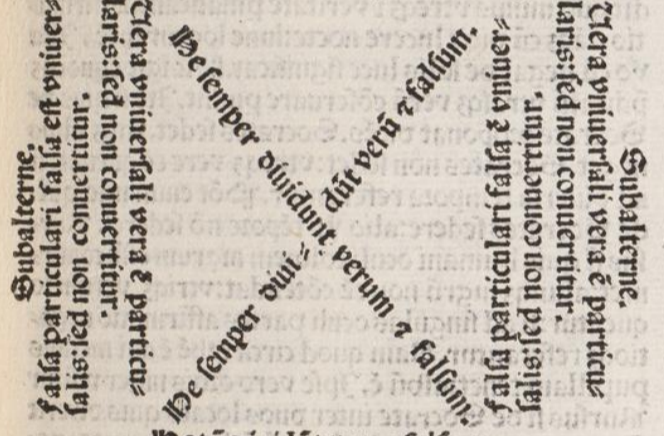
Charū igit affirmatio atq; negatio vniuersalis qua
 litate qd̄ discrepāt: sed quantitate cōcordant: nam
 q̄ hec qd̄ affirmatio est: illa vō negatiua est sūt in

plis: vt vō vtreq; false sint: nō potest inueniri. nam si quidē quod neq; separari neq; possit adesse subiecto: alterutra enūciat ppositio: vna ē vītati: altera cognata mēdacio: et si qdē quod a subiecto separari nō potest p̄dicet: affirmatio sola vītatis calculus tenet. at si qd subiecto ipossibile adesse dicat: sola obtinet negatio veritatem. vt si quis enūciat: quidāz homo aīal est: et alius neget: quidāz hō animal nō est: vel ita: quidāz homo lapis ē: quidāz homo lapis nō ē: vtraq; affirmatiōum negatiōūq; oppositio verū inter se falsūq; p̄tūtur. Sed i prioribus quidē affirmatio: in posterioribus at vera negatio ē: at si quod euenire qdē possit: sed a subiecto tamē aliquādo valeat segregari: affirmatio p̄ticularis negatiōq; p̄nūciat: vtraq; veras eē necesse ē: vt qdā homo iust⁹ ē: quidāz homo iust⁹ nō ē: vt vero vtraq; false sint: nulla poterūt exēpla cōgruere: quo circa ne iste qdē q̄s subcōtrarias appellamus semper sese inuicē p̄mūt quandoqdem aliquoties in veritate concordant. at si omnibus differētis dissidētes ac seiuicē destruētes inuenire cōnemur: respiciēde sūt angulares. hec vō sūt vniuersalis affirmatio et negatio p̄ticularis: vñ vniuersalis negatio et affirmatio p̄ticularis: his enī tāta iter se discordia manifesta est: vt neq; in falsitate vnq; neq; in vītate cōueniāt: sēperq; necesse est cū affirmatio sit vera negationes esse mēdaces: cū negationi adsit veritas: affirmationē eē propriā falsitates: at p̄tinuz cū geminas esse p̄positionū differentias dixerim⁹ in qualitate scilz et quātitate: harum et qualitas diuisa eē p̄bat et quātitas: nā q̄ hec affirmatio est illa negatio: in qualitate dissidēt. q̄ vō hec vniuersalis illa p̄ticularis quātitate discordant. item neq; in falsitate neq; in vītate vnquā poterūt cōuenire: siue enim de his que a subiecto abesse nō possūt: vnā sēper veras eē necesse ē alterā falsā: nā si talis termin⁹ p̄dicatur: vt eū vñ adesse subiecto vñ nō adesse cōtigat: vniuersales sēper false sūt: p̄ticularēs vere sūt. si quis enim ita p̄ponat: omnis hō iust⁹ est: atq; alius neget. quidāz homo iust⁹ nō ē: vniuersalis affirmatio falsa ē: particularis est vera negatio. Similiter autē si quis ita p̄ponūciat. null⁹ hō iust⁹ est: vniuersalis negatiōnis falsa: p̄ticularis affirmatiōnis vera sētētia ē: ita in his que vñ adesse subiecto vñ abesse cōtigāt. vniuersales falsitati cōiūcte sunt: p̄ticularēs obtinēt veritatem. at si tales termini sint: q̄ separari atq; a subiecto diuidi nequeāt: siue illa sit vniuersalis siue p̄ticularis heredit semper affirmatiōnis vītatis: negatiōnis mēdaciuz vt si q̄s vniuersaliter enūciat. omnē hominē eē aīal: aliusq; p̄ticulariter neget: quēdā hominē nō eē aīal. affirmatio vniuersalis verū loq̄tur: particularis negatiue falsa sētētia est. itē si q̄s vniuersaliter negādo p̄ponat nullum hominem esse aīal: particularē affirmatiōnē vītatis sequitur: heret vniuersalis negatio falsitati: quod si sint que predicantur: vt nūq; possint adesse subiecto: seu ille vniuersaliter seu particulariter p̄ponantur: negationes ornat vītatis affirmatiōnes falsitas decolorat. Si q̄s enī affirmat dicēs omnē hominē lapidē eē. aliusq; quēdā hominē nō eē lapidē respōdeat. vniuersalē affirmatiōnes falsitas: p̄ticularē negatiōnē vītatis tenet. quod si ita quis vniuersaliter neget. null⁹ hō lapis ē: et p̄ticulariter affirmet qdāz hō lapis est. vniuersali constat negatione vītatis: p̄ticularis affirmatio nō caret falsitate. Quoquo igit mō predicata vñ subiecta mutaueris: si tamē vniuersalē affirmatiōnē p̄ticularis negati

ne: vñ vniuersalē negatiōnē p̄ticulari affirmatiue cōfertā a singulariter cōsideratione cōmittas: si hec falsa: illā veras cōrigit: et si hec vera ē. illā falsā necesse eē inueniri. atq; idcirco has iter se oppositas et cōtradictorias nūcupam⁹: et bācten⁹ qdē affirmatiōnes et negationes aduersis itētionib⁹ conferētes: qd in eis discordie ac diuersitatis esset ostēdim⁹. nūc vniuersalē affirmatiōnē p̄ticulari affirmatiue: et vniuersalem negationes p̄ticulari negatiue ad vītatis falsitatisq; cōueniētiā cōparemus. haruz namq; inter se nulla discordia est: atq; ideo nō de earū dissidē: sed de cōfēsu poti⁹ videt esse querendum. p̄imum igit vniuersalis affirmatio et p̄ticularis affirmatio subalterne dicunt: quoniā altera subiacet alteri idest p̄ticularis affirmatio vniuersali affirmatiōni supposita est atq; subiecta veluti pars itra totū semp ābituz later idēq; de vñ et p̄ticulari negatiua dicēdū ē. subalterne enī vocatur: q̄ superior atq; āplior vniuersalis negatio itra se p̄ticularē negatiōnē claudit et continet. De igit tali rōne cōsentiūt: si. n. vñs i vītate p̄cedāt p̄ticularēs veras eē necesse ē: vt si q̄s vniuersaliter affirmādo p̄ponat: oēs hoīes aīal eē: q̄ cū sit vera particularis sibi affirmatiōnis vītate comitē trahit: ea verō ē: qdā hō aīal ē: nā si verū ē oēs hoīes eē aīal: verū ē eē aliquē. itē si quis vniuersaliter enūciat nullum hominem esse lapidem: verum dixerit: at subiecta ei particularis negatio idem retinet: nec mentit⁹ q̄ dixerit: quēdā hoīes lapidē nō eē: ita igit vniuersalibus affirmatiōne ac negatiōe vera dicētib⁹: particularis affirmatio et negatio verā vniuersaliū sentētiā cōsequuntur. at si vniuersales false sint non necesse ē p̄ticularēs vniuersaliū cōsensu p̄bere mendaciū: velut in his vniuersalib⁹ q̄ p̄ponūt cōm hominē esse iustū vel nullū hoīem eē iustū: que cum vna sit affirmatio: altera vero negatio: vtraq; sunt false: s; eas particularium falsitas nō ex necessitate cōsequitur. nā et quādo hoīes eē iustū: que particularis ē affirmatio: vere quis dixerit. atq; ideo falsis vniuersalib⁹ particularēs veras eē non necesse ē: quod enim vniuersalis affirmatio falsa dicatur: oēm hoīem eē lapides errat particularis affirmatio: que p̄ponit quēdā hominem eē lapidē: at si vniuersalis negatio falsa p̄ponatur: nullū hoīem eē animal: nō idcirco particularis erit vera negatio: si p̄nūciat quēdā homines non eē animal: atq; ideo vniuersalibus quidē in veritate manētibus p̄ticularis necesse ē vniuersaliter sentire veritati: at si vniuersalibus falsitas iberebit: particularis tum veras: tū etiā falsas eē possibile ē: veras quidem si qd tale p̄dicetur quod adesse subiecto possit et subiecto valeat separari: falsas eē vtraq; affirmatiōnē qdē p̄ticularē: si i eo sit vniuersalis falsa affirmatio: quod subiecto nō pōt cōuenire: negatiōnē p̄ticularē: si i eo vniuersalis negatio mentiatur qd a subiecto nō pōt segregari: vt posita superi⁹ exēpla declarāt. qd si ad veritatis et falsitatis p̄sequētiā p̄ticularis p̄positiōnes locum p̄ncipē forniātur: cōtraria eis vniuersales p̄positiōnis rōne cōueniūt: nam si sint false p̄ticularēs: vniuersales falsas esse necesse ē: si vero p̄ticularēs vere sint: tū vniuersales vere sunt: tum etiā false: nā si p̄ticularis affirmatio ē falsa: q̄ dicit: aliquē hoīem eē lapidem: vniuersalis quoq; affirmatio falsa est: que p̄ponit omnē hoīes eē lapidē: item si p̄ticularis est falsa negatio que docernit quēdā hominē non esse animal: falsa erit vniuersalis negatio que nullum hoīes animal eē cōtendit: at si

dit: at si particularis affirmatio vel negatio vere sunt: idque predicat quod a subiecto diuidi ac segregari queat: affirmationem negationemque vides non esse dubium posse metiri: ut quum vere sint particulares quae proponunt quendam hominem esse iustum et quendam hominem non esse iustum: his superpositas vniuersales falsas esse manifestum est: ut ea quae dicitur: omnis homo iustus est: et nullus homo iustus est: at si quod tale affirmatio particularis pronunciet: quo subiectum carere non possit: vera erit supposita affirmatio vniuersalis: ut cum aliquis enunciat: quendam hominem esse aial: huic vltis affirmatio in veritate consentit: quae est: omnis homo aial est: at si quod particularis negatio tale proponat: quod subiecto nequeat inherere veritatem particularis negationis vltis negatiue veritas necesse est consequatur: ut cum aliquis dicit: quendam hominem lapidem non esse: consonat vniuersalis veritas propositionis: que nullum hominem lapidem esse pronunciat. quo fit ut precedentibus quidem vniuersalibus veris particulares veras esse necesse sit. Precedentibus vero in falsitate particularibus vniuersalium veritas subsequatur. Manentibus vero vniuersalibus falsis particulares mendacium dicere non sit necesse: sicut ne vera quidem particularibus proponentibus veram vniuersalium necesse est esse sententiam et hoc quidem exempla docuerunt: ut autem firma demonstratione clarescat: utilis ad euidenciam rerum descriptio proponatur.

Uti affirmatio. Contrarie. Uti negatio
 De tum diuidunt verum et falsum
 tum false sunt utroque: vere nunquam

De tum diuidunt verum et falsum: tum vere se utroque false nunquam
 Particularis affirm. Subcontrarie. Particularis nega.

Ex his ergo que superius dicta sunt intelligi potest contrarias quidem vel verum inter se falsumque diuidere: vel simul posse metiri: veras simul esse non posse: subcontrarias vero vel utraque veras esse: vltimam veram: alteram falsam: nunquam tamen simul proferre mendacium. Angulares autem neque in veritate nunquam neque in mendacio consonare: sed vni semper veram alteri semper falsam esse sententiam. nunc demonstrandum est vniuersalibus veris particulares non posse metiri. falsis autem vniuersalibus posse particulares non falsa proferre. Dico enim si vniuersalis affirmatio sit vera particularis quoque affirmatio non vera futura: nam si falsa est erit vera que particulari affirmationi opponit vniuersalis negatio. sed posita est vera affirmatio vniuersalis: hoc igitur modo utraque si mul veras esse contigit. affirmationem scilicet vniuersalem: vniuersalemque negationem: quod euenire non posse monstratum est: non igitur fieri potest: ut affirmatiua vniuersali vera proposita particularis affirmatio metiat. Rursus si vera est vniuersalis negatio particularis quoque nega-

tionem veram esse concedo. nam si falsa quis dixerit: vniuersales affirmationem que est ei opposita: vera necessario esse fatebitur. at si vniuersalis negatio vera esse proposita est simul igitur vniuersales negationem et affirmationem veras esse contigit: quod fieri non posse superius posita exempla docuerunt: at si falsa est vniuersalis affirmatio: particularis vel falsum poterit enunciare vel verum quo posito nihil impossibile comitat: siue enim falsa sit erit vera negatio vniuersalis: seu vera illa sit: vniuersalem negationem falsitas obtinebit. Quo fit ut falsa vniuersali affirmatione vniuersalis negatio: tum ei falsitate consonet: tum ab ea veritate discordet: quod non esse impossibile superioribus docet exemplis. Eodem quoque modo et si vniuersalis negatio falsa sit particularis negationem vel veram vel falsam esse possibile est: neque idcirco aliquid sequitur incongruum. Particulari namque negatione vera vniuersalis affirmatio metiet: eadem falsa verum vniuersalis affirmatio pronunciat. quo fit ut falsa vniuersali negatione proposita: affirmationem vniuersalem tum veram: tum falsam rationis demonstraret euenire: quod impossibile non est. rursus si particulares false sint: vniuersalis quoque falsitas sequitur: nam si particularis affirmatiua pronunciet mendacium vniuersalis quoque affirmationi falsitas inheret: nam si hec vera est: falsa erit ei opposita negatio particularis: sed affirmationem particularis constituimus esse mendacium. simul igitur particularis affirmatio et negatio falsa sunt: quod esse inconueniens precedens tractat declarauit: item si particularis negatio falsa dicat: vniuersalis quoque negationis falsitas consonabit: nam si negatio vniuersalis vera est: falsa est opposita que est affirmatio particularis: quomodo utraque particularis affirmationem. scilicet ac negationem simul falsas esse contigit quod fieri non posse diximus. at si vera sit affirmatio particularis falsa vel vera vniuersalis affirmatio esse potest: sed siue falsa sit particularis negationem veram esse necesse est: siue vera sit: habet particularis negatiua mendacium. Sed cum vera sit affirmatio particularis negationem particularis vel falsam esse vel veram nihil est impossibile. Rursus si negatio particularis teneat veritatem: vniuersalis negatio vel veritatem tenere potest vel proferre mendacium. Nam si vera est oppositam affirmationem particularis falsas esse manifestum est: si falsa est veritatem particularis affirmatiua custodiet: quo fit ut si particularis negatio teneat veritatem affirmatio particularis vera vel falsa sit: quorum neutrum impossibile non esse premissa docuerunt: atque hec quidem de vniuersalibus dicta sufficiant. Nunc de indefinitis ac singularibus differamus: quare quidem indefinite sunt: quibus nulla significatio determinationis adiungitur: sed propter vniuersalis et particularis intelligentiam quantitatis proferuntur ut homo iustus est: homo iustus non est: quibus tamen etiam (ut dictum est) nulla significatio determinationis adiungatur: vniuersalem tamen obtinent particularium propositionum. Namque ut ille quas subcontrarias in priore descriptione signauimus: alias quidem inter se verum falsumque distribuunt: alias quidem in dicentibus veritate conspirant nunquam tamen simul videntur posse mentiri: ita etiam indefinite si quidem tale est quod enunciat quod subiecto semper esse necesse sit affirmatio est vera: falsa negatio: ut in his propositionibus. homo aial est: homo animal non est: at si id in indefinitis propositionibus efferatur quod subiecti natura non suscipit: negatio quidem vera est: sed affirmatio iuncta est falsitati: ut si quis dicat: homo lapis est: homo lapis non est: ut vero utroque in pronuntianda falsitate consentiant: non potest inueniri. Eadem tamen ab vniuersalibus affirmatiuis:

Liber.

atq; negatiuis ita dissentiunt: vt quoquomodo subiecta permutes: vna sepe veritatis: altera sit sepe plena mendacij. Exemplus vero huiusmodi predicati quod subiecto sepe inheret hoc est. omnis homo animal est. homo animal non est: nullus homo animal est: homo animal est. Hic indefinite vi eadem funguntur qua et particularis. huius vero quod nunquam inheret. hoc est. omnis homo lapis est. homo lapis non est. Nullus homo lapis est. homo lapis est. in his quoque indefinite vniuersalibus opposita per vnamquamque oppositionem vnam veram falsam alteras reddiderunt: ite quod suscipere subiecti naturas valeat et possit amittere. Omnis homo iustus est. homo iustus non est. Nullus homo iustus est. homo iustus est. in his etiam indefinite particularibus immutate sunt: que vniuersalibus obiecta per vnamquamque propositionum aduersitates: vni sepe verum: alteri diuisere mendacius. Intererea quoquo modo terminorum exempla ponant si affirmationes affirmationibus negationes negationibus comparem: vniuersalibus vis indefinitarum veritas puenit: vt eum vere sunt. omnem hominem esse animal: et nullum hominem esse lapidem constat. Veritas indefinitis que proponunt: et hominem animal esse: et hominem lapidem non esse. At si vniuersalium falsitas antecedat indefinitarum vel veritas: vel mendacius variabilis. hoc modo. falsa enim est vniuersalis enuntiatio que proponit. omnem hominem esse iustum: sed ea que dicit hominem esse iustum: tenet in humane nature parte veritates. Nam si non habet omnis homo iustitiam cum tamen aliquis habeat: vere dici potest hominem esse iustum. Itaque cum proponit vniuersaliter. Nullus homo iustus est: falsum est. At si id indefinite denegat: a veritate non discrepat. Nam cum sit aliquis homo non iustus: non metietur qui pronunciauerit hominem esse non iustum. Itaque cum sit falsa que vniuersaliter affirmat dicens. omnem hominem esse lapidem: falsa est que idem indefinita enunciatione confirmat dicens hominem esse lapidem. Rursus cum sit falsa negatio per quam proponitur: nullum hominem esse animal: falsa est indefinita negatio que pronunciat hominem non esse animal. Hic quoque particularium similitudo seruata est. Nam in subalternis vna vniuersalitas veritate particularitatis traheretur. falsa vero vniuersalitas nec veritatis nec mendacij necessitates particularibus affereretur. Eadem omnia vniuersalium atque indefinitarum collatione pueniunt. Rursus indefinitas primam falsas consistit: vniuersales quoque necesse est esse mendaces: vt si falsum sit esse hominem iustum: falsum erit omnem hominem esse iustum. quando quidem non capit veritatem: si iustus vel vnus homo non fuerit. Itaque si in definita negatio metietur: vix vniuersalis negatio non habebit: veluti si falsa sit ea que dicit hominem non esse iustum: quando quidem non potest vniuersaliter ab homine denegari: si vel vni hominum probabit adesse iustitia. At si indefinite sententias veritatis optineat: vniuersales tamen veras tamen eueniet esse mendaces: velut cum dicitur mus hominem esse iustum vix est. est enim homo qui iustitia non caret: huius vniuersalis negatio metietur: cum quis dixerit nullum hominem esse iustum. At si id affirmabitur indefinite quod a subiecto diuelli secernique non possit: vera nihilominus erit affirmatiua que proponit omnem hominem esse animal. At si id quod subiecti naturas non recipit proponit indefinita negatio: veluti si dicat hominem lapidem non esse nihil ab eius veritate vniuersalis negatiua differet: vt ea que nullum animal esse proponit. nihil igitur dubium est indefinitas particularibus esse confusiles: eademque vis veritatis ac falsitatis significationibus

obtinere: de quibus sufficenter dictum est. Nunc de singularibus explicem que nihil superioribus similes extant. Ille namque quoniam constituebatur vniuersale subiectum de quo predicatum terminum diceret: idcirco suscipiebant et differentias quantitatis. Nam quod vniuersale est et vniuersaliter et particulariter et indefinite poterit pronuciari. At he que vnum aliquid ponunt singulariter atque indiuidue: differentias quantitatis habere non possunt: atque id sola in eis relinquitur discrepantia qualitatis. que hec quidem affirmatio: illa vero negatio. Sepe igitur inter se affirmatio et negatio singularis verum falsumque distribuunt. Si non cetera impediunt que seorsum in alias atque in alias significationes solent deflectere ac detorquere. Cum vero vnum atque idem predicatum atque subiectum in affirmatione et negatione consistit: vno eodemque sumptum tempore: vno eodemque platum modo: ad vnus atque idem relatum: de vna atque eadem parte oppositum: necesse est ex his vnam sepe esse veram: alteram semper esse falsam. Nam siue equiuocos terminos sumat: siue non ad idem tempus procedat: siue alius vtriusque sit modus: siue ad alias partes vel ad aliquid aliud referant veras vtrasque esse contingit. Age enim equocum terminum sumat affirmatio: dicitur Lato vtice se peremit: negetur negatio: Lato se vtice non peremit. Hic igitur vtrique sunt vere quoniam Lato equocum est. Namque Lato priorius vtice sibi manus itulit: Lato vero ceterius minime. Itaque proponat affirmatiua hoc modo. Nocte lucet. negatio respondeat. nocte non lucet. Hic igitur lucere equocum est. Atque id nihil impedit quo minus vtrique in veritate permaneat. Affirmatio namque cum dicit lucere nocte: lune loquitur lucet. Illa vero cum negat de solis luce significat. Hic igitur equocum predicatum vtrasque verum conseruare permittit. Itaque si quis de Socrate proponat dicens. Socrates sedet. Atque alius neget. Socrates non sedet: vtrique vere esse queunt: si ad diuersa tempora referantur. Non enim nunc quis de Socrate sedere: alio vero tempore non sedere. Rursus si quis humani oculi colorem nigrum esse confirmet: aliusque nigrum non esse contendat: vtrique verum loquentur: si ad singulas oculi partes affirmatio negationes referantur. Nam quod circa orbem est qui medius pupillam tenet: albus est. Ipse vero orbis niger visitur. Rursus si de Socrate inter duos locatos quis dixerit Socrates dexter est: aliusque respondeat Socrates dexter non est: vtrique consistere veritas potest. Ad eum que cum sinistra Socratis est: dexter est. Ad cum vero cuius leuolateris pars Socratis dextra coniungitur: dexter non est. Itaque si quis ouem animal esse constituat: aliusque ouem animal esse neget: vtrique a veritate non dissonant. Namque ouis potestate animal est: actu animal non est: ita igitur inter se singularium subiectorum propositiones verum falsumque distribuunt: vt vnam veritatem necesse sit habere: alteram mendacium. Si neque quod subiectum est neque quod predicatum: aliqua sit equiuocatio confusum ad idem tempus ad easdem partes ad eundem modum: eademque res ad quam affirmatio retulit: ea que proponitur in negatione afferrat: vt si quis de Socrate pronunciet Socrates caluus est: Socrates caluus non est. Si igitur de Socrate eodem affirmatio negatioque proponat. si eandem caluitij significationem affirmatio sumpserit et negatio si eadem vtrique capitis parte loquentur: si vel actum vtrique potestatem significet: si nulla diuersitate temporis erroris ambage. Si si ad aliam affirmatio: ad aliam negatio referat: vna semper veritati coniuncta est retinet semper altera falsitatem. Quoniam de ea conuenientia propositionum: que vtriusque simplicibus terminis eodemque ordine captaret explicui nunc

nunc de ea participatione dicendum est que et utroque terminos et eundem ordinem servat: hoc autem (ut dictum est) tribus contingere modis potest: aut. n. predicatus terminus: aut subiectus terminus: aut uterque cum negatione proponitur. Ac tunc enuntiatio vel ab infinito subiecto: vel ab infinito predicato: vel ab infinitis utrisque consistit. Quoties enim nomini negatio subiungitur: nomen red dicitur infinitum. Atque ideo per oppositionem participatio fieri dicitur. Homini enim simpliciter semper infinitum nomen opponitur: ut homo non homo: animal non animal: et cetera. que cum ita sint disponantur simplices atque ex eorum natura ceteras colligamus. Primum igitur propositionum series describatur ea. scilicet que utrisque iungitur finitis: propositisque simplicibus ita ex infinitis omnibus copularum propositioum ordo iungatur: ut affirmationes affirmationibus: negationes negationibus aduersis frontibus collocentur.

Omnis homo rationalis est. Nullus homo rationalis est. Quidam homo rationalis est. Quidam homo rationalis non est. Omnis non homo non rationalis est. Nullus non homo non rationalis est. Quidam non homo non rationalis est. Quidam non homo non rationalis non est.

Omnis homo grammaticus est. Nullus homo grammaticus est. Quidam homo grammaticus est. Quidam homo grammaticus non est. Omnis non homo non grammaticus est. Nullus non homo non grammaticus est. Quidam non homo non grammaticus est. Quidam non homo non grammaticus non est.

Omnis homo lapis est. Nullus homo lapis est. Quidam homo lapis est. Quidam homo lapis non est. Omnis non homo non lapis est. Nullus non homo non lapis est. Quidam non homo non lapis est. Quidam non homo non lapis non est.

Omnis homo iustus est. Nullus homo iustus est. Quidam homo iustus est. Quidam homo iustus non est. Omnis non homo non iustus est. Nullus non homo non iustus est. Quidam non homo non iustus est. Quidam non homo non iustus non est.

Omnis homo risibilis est. Nullus homo risibilis est. Quidam homo risibilis est. Quidam homo risibilis non est. Omnis non homo non risibilis est. Nullus non homo non risibilis est. Quidam non homo non risibilis est. Quidam non homo non risibilis non est.

Harum igitur talis est consonantia falsitate vel veritate proprietate ut affirmationes quidem inter se universales particularesque negationes vel in veritate: vel in mendatio consistere queant: vel vterque inter se falsitasque dividere. Si quid enim de subiecto tale predicet quod vel subiecto nequeat segregari: ut ab homine rationalitas: vel a subiecto quod recedere queat sed subiecti naturam si possit equare: ut hominis grammaticus: vna veram alteram falsam esse pueniet. Nam qui dicit omnis homo rationalis est verum loquitur: et qui dixerit. omnis non homo non rationalis est: mentietur. Divine namque substantie: rationis quidem compotes sunt: sed homines non sunt. Item si quis pronunciet. omnis homo grammaticus est falsum dixerit. At qui proponit omnis non homo non grammaticus est: verum dixerit. Nam quod homo non est grammaticus esse non potest. At si id de subiecto predicet: quod vniuersi subiecto valeat convenire: ut lapis homini: vniuersi ab eo posse abscedere cum sit maius atque vniuersalius subiecto ut iustitia homini: simul utrisque falsitas puenit. Nam si quis dicit omnis homo lapis est falsa fecerit propositionem. Eodem quoque modo quod dixerit. omnis non homo non lapis est: cum scilicet homo non sit: sed lapis. Item propositio

omnis homo iustus est falsa est: cuius sequitur falsitate omnis non homo non iustus est. Nam diuina substantia adest semper iustitia: cum non sit humanitas. At si quod tale de subiecto predicet quod et semper ei copuletur: neque tamen subiectum possit excedere: ut risibile homini: utriusque sententia in significandi veritate concurrunt: omnis homo risibilis est vera est: omnis non homo non risibilis est: hec retinet veritatem. Nam quod risibile hominis proprium est recte dicitur non esse risibile quicquid homo non fuerit. Eadem omnia in particulari negatione redduntur. Nam siue que sunt maiora subiecto atque ab eo discedere nequeunt: ut rationalitas ab homine: vel que discedunt quidem sed sunt minora subiecto: ut grammaticus homini: de subiecto predicetur: vna vera altera falsa faciunt. Nam qui dicit quidam homo rationalis non est: falsum proposuit: quod vero respondet: quod non homo non rationalis non est: verum loquitur. Diuina quippe substantia non est quidam homo: sed carere non potest humane ratione nature. Item quidam homo grammaticus non est vera est: sed falsa est si dicam: quod non homo non grammaticus non est. Cum illud sit verius quoniam qui homo non fuerit non potest esse grammaticus. At si que vel nunquam de subiecto possunt vere predicari: ut lapis de homine: vel predicatur quod dem et sunt maiora subiecto: sed ab eo discedere separarique patiuntur: ut iustitia ab homine: veras partem utrasque conseruat. Nam qui dicit: quidam homo lapis non est verum dixerit. At si quis respondeat: quod non homo non lapis non est: is quoque verum dixerit: si quidem de silice vel de busiusmodi ceteris velit intelligi: quod cum non sint homines non lapides non sunt. Item quidam homo iustus non est propositio veritatem tenet. Sed ne illa quidem falsa est que proponit quod non hominem non iustum non esse: hoc enim ut dictum est diuina substantia iustitiam tenent: ut iustitia teneant que ab hominis diffinitione sancte sunt. Item si id quod abesse non potest et sit equale subiecto de eodem subiecto predicetur: ut risibile homini incurrit utrisque mendacium. Nam quidam homo risibilis non est: falsa est: cuius falsitati sese emulata prestat que proponit: quod non homo non risibile non est: quasi qui homo non sit possit esse risibilis. Ita igitur quod in affirmationibus vniuersalibus et particularibus negatiuis veritas falsitasque et si mul aliquoties inuenitur et iter utrasque diuidit. Negationes vero vniuersales et particulares affirmationes non simili respondet modo. Sed negationes quod vniuersales vna verum dicere alteram falsam: simul utrasque falsas esse possibile est. Simul autem veras nunquam esse contingit. Nam si id quod adesse subiecto non potest predicet ut lapis homini: vna vera faciunt altera falsa: ut est. Nullus homo lapis est vera est: falsa est que proponit nullus non homo non lapis est. Omnia quippe animalia propter homines ita si sunt lapides sicut ab hominibus nam sancta sunt. quicquid vero aliud de subiecto predicet: neutri consistere veritas potest: ut si quis proponat. Nullus homo rationalis est falsum dixerit. Aliusque respondeat: nullus non homo non rationalis est: hac quoque conuincit rationem mentiri: equus quippe non homo est: nec enim quis dixerit rationem esse participem: ut autem simul vere sint nullus potest terminus approbare. Particulares autem affirmationes in differentiis veritatis falsitatisque discedunt: quoties aliqd tale de subiecto dicitur quod nunquam possit adesse subiecto: ut lapis. nam si quis enunciet quidam homo lapis est: falsa propositio est. At si quis respondeat. quidam non homo non lapis est tenet contrariam veritatem: equus quippe non homo est nec lapis esse dicitur: quicquid vero aliud de subiecto predicabitur: est eas in veritatis significationem conuenire: ut quidam homo rationalis est vera est: quod non

Liber.

homo nō rationalis est huic quoq; vitas cōstat: equ⁹ quippe non hō est nec ratione subsistit: vt vō simul false sint: nullis reperiet exēplis. Ad hūc igit modū 7 de ceteris que vel subiectū v^l p̄dicatum retinet infi nitū: ad vitatis falsitatisq; cōsensuz enunciationum propetas cōsiderāda est: de quib⁹ modo breuiter qd eueniat tetigisse sufficiat. singula vō lectoris explorā da diligētie 7 p̄ cōuenientes terminos rimāda p̄mit tim⁹. disponantur igit p̄positiōes que ex vtriusq; sim plicibus terminis constant: easq; quaruz subiectum tantum abnuatur: ex aduersa parte respiciant.

Simplices.

Ex subiectis infinitis.

Omnis hō rōnalis est	Omnis nō hō rōnalis est
Nullus hō rōnalis ē	Nullus nō hō rōnalis est
Quidam hō rōnalis ē	Quidā nō hō rōnalis est
Quidā hō rōnalis nō ē	Quidā nō hō rōnalis n̄ ē

Omnis hō risibilis est	Omnis nō hō risibilis est
Nullus hō risibilis est	Nullus non hō risibilis ē
Quidā hō risibilis est	Quidā nō hō risibilis est
Quidē hō risibilis nō ē	Quidā nō hō risibilis n̄ ē

Omnis homo iustus ē	Omnis non hō iustus est
Nullus homo iustus est	Nullus non hō iustus est
Quidā homo iustus est	Quidā non hō iustus est
Quidā homo iustus n̄ ē	Quidā n̄ hō iustus non ē

Omnis hō grāmatic ⁹ ē	Omnis n̄ hō grāmatic ⁹ ē
Nullus hō grāmatic ⁹ ē	Nullus n̄ hō grāmatic ⁹ ē
Quidā hō grāmatic ⁹ ē	Quidā n̄ hō grāmatic ⁹ ē
Quidā hō grāmatic ⁹ n̄ ē	Quidā n̄ hō grāmatic ⁹ n̄ ē

Omnis homo lapis est	Omnis non homo lapis ē
Nullus homo lapis est	Nullus nō homo lapis ē
Quidaz homo lapis est	Quidam non hō lapis est
Quidam hō lapis non ē	Quidā nō homo lapis n̄ ē

CIn baruz igitur affirmationibus quidez vniuersali bus veritas 7 falsitas distribuit: si qd tale de subie cto p̄dicet quod abesse nō possit: siue illud maius sit vt aīal hoīe: siue equale vt risibile hoī. In his enim vnam verā alterā falsā eē necesse est quicquid vō p̄ ter ea fuerit p̄dicatū vnā sepe vitas: alteram semp falsitas sequet: vt autē simul v̄e sint neq; ostēdi par ticulariā vō in affirmationibus quidez siquidem ea predicent que valeāt trāsire subiectū: siue ab eo sepa rari nequeūt: vt aīal ab hoīe: seu possint: vt iustitia ab hoīe: loquitur vtraq; vera sētētia. quicquid vero preter ea fuerit p̄dicatū: vnā veritas alterā falsitas tenet. false vero simul nequeūt iueniri. Allegationes vero p̄ticulares siqdē id p̄dicet quod a subiecto non possit abscedere: siue illud mai⁹ sit vt rōnale homine seu eāle: vt risibile homini: vni cōstabit vitas altera mentietur. Si quid vero preter ea fuerit predicatus: veras sepe vtraq; cōstat: vt i eas cōmunis falsitas nunq; possit incidere. **C**Item disponantur in ordi nem p̄num quidem simplices: bas e regione respici ant que subiecto simplici denegantur predicato.

Simplices.

Ex infinito predicato.

Omnis homo lapis est	Omnis homo non lapis ē
Nullus homo lapis est	Nullus homo non lapis ē

Quidam homo lapis est	Quidam hō non lapis est
Quidam homo lapis n̄ ē	Quidā hō non lapis nō ē

Omnis homo animal ē	Omnis homo non aīal est
Nullus homo animal est	Nullus homo non aīal ē
Quidam homo aīal est	Quidā homo non aīal est
Quidam homo aīal nō ē	Quidam hō non aīal n̄ ē

Omnis homo risibilis ē	Omnis hō nō risibilis est
Nullus homo risibilis ē	Null ⁹ homo nō risibilis ē
Quidā homo risibilis ē	Quidā hō non risibilis ē
Quidam hō risibilis n̄ ē	Quidaz hō n̄ risibilis n̄ ē

Omnis homo iustus est	Omnis hō non iustus est
Nullus homo iustus est	Nullus homo non iust ⁹ ē
Quidā homo iustus est	Quidā homo nō iustus ē
Quidā hō iustus non ē	Quidā hō non iustus n̄ ē

Omnis hō grāmatic ⁹ ē	Omnis hō n̄ grāmatic ⁹ ē
Nullus hō grāmatic ⁹ ē	Nullus hō n̄ grāmatic ⁹ ē
Quidā hō grāmatic ⁹ ē	Quidā hō n̄ grāmatic ⁹ ē
Quidā hō grāmatic ⁹ n̄ ē	Quidā hō n̄ grāmatic ⁹ n̄ ē

CHarum igitur affirmationes vniuersales: siquidez predicent quod subiecto nequeat conuenire: vt lapis homini: vel a subiecto cuz sit equale vel sit maius nō possit abscedere: vt animal vel risibile ab hoīe: vnaz semper necesse est veritatem alteram proferre men daciū: quicquid vero preter ea fuerit predicatum vtriusq; falsitas inuenitur: vt ad veritatem conuenire non possint. Allegationes vero vniuersales si qdē id s subiecto predicent qd subiecto adesse possit 7 abesse: ita vt excedat vt virtus hominem: vel id quod adesse quidem queat sed non possit adquare subiectum vt grāmaticus hominem: vtrez in falsitate cōmunicat quicquid vero aliud fuerit predicatum: vnaz veritas alteram falsitas consequetur: vt autē simul vere sint nequit ostendi. **P**articularem vero affirmationes quidem simul vere sunt si id qd vel adesse possit vel abesse predicetur: siue illud maius sit vt iustitia hoī mine: seu minus vt grāmaticus ab homine. Si quid vero aliud fuerit predicatum veritas in eas ac falsi tas distribuitur: ita vt nunq; cōmunem cōsonent fal sitatem. **P**articularem quoq; negatiue in similib⁹ ter minis veritate concordant. Nam si quod adesse vel abesse potest siue illud maius sit: vt iustus ab homie: siue minus vt grāmaticus ab hoīe de subiecto predi cetur veritas vtriusq; constabit. In alijs vero cunctis predicationib⁹ vni veritas alteri falsitas cedit. Nunq; tamen vtrez in prodenda falsitate consentient. **P**re ter banc autem inter se conuenientiam propositionū habent aliquid be proprium que predicatum adiecta negatione pronunciant quod ceteris inesse non possit. Affirmatiōes nāq; negationibus negatiōesq; af firmationibus quarum vniuersalis ē p̄positio. Itēq; particulares affirmatiōes negationib⁹ negationes af firmationib⁹ ita cōueniūt: vt nūquā neq; in falsitate neq; in veritate discordēt. **C**ōuenientium at ordinem seriēq; describim⁹: q̄s si quis in superius posita respe xerit videbit angulariter conuersas.

Ois hō rōnalis ē	Lōueniūt	Null ⁹ hō n̄ rōnalis ē
Ois hō n̄ rōnalis ē	Lōueniūt	Nullus hō rōnalis ē
Quidā hō n̄ rōal ē	Lōueniūt	Quidā hō rōnalis n̄ ē
Quidā hō rōnalis ē	Lōueniūt	Quidā hō n̄ rōal n̄ ē

Quod

Quod idcirco in his tantū videt euenire q; de eodē subiecto vtrinq; itelligitur ordo oppōere. Illā q̄ dicit omnis homo rōnalis ē de hoīe rōnale p̄dicauit. Itē q̄ proponit: omnis homo non rōnalis ē de eodē hoīe mine rationale sciunt: vt merito simplices affirmaciones negationi cōfētāt. At nō in alijs itelligit idē eē subiectū. Illā r̄ illa q̄ proponit: oēm nō hoīem esse rationale: r̄ illa q̄ enūciat: oēm non hominē esse non risibile: de hoīe non loquuntur: sed quolibet alio qd̄ hominis negatione relinquunt. Atq; id̄ velut extraneae atq; a semet aliene nec ī veritate possidēt aliquā nec in falsitate concordiam. Indefinitas autem propositiones qm̄ particularibus similes esse monstrauimus adiungendas supioribus nō putauim. Idē. n. indefinitis necesse ē euenire qd̄ p̄ticularib; solet icurrere.

Expeditis igitur his propositionibus que ex vtrifq; cōmunicāt terminis atq; eodē ordine collocatis. Illūc eā p̄positionum cōueniētā vel participationē loquamur que in vtrifq; quidē terminis conuenientia: sed ordinis cōmutatione consistunt: cuius disceptationis hic finis est de p̄positionū cōuersione docuisse: quid enī ē aliud p̄pōnes mutato ordine cōuenire vtrifq; terminis nisi p̄pōnes cōuerti. Cōuerti autē vel sibi v̄l alijs p̄pōnes dicuntur quotiēs mutato ordine terminorū idēst qd̄ subiectū fuerat p̄dicato: r̄ qd̄ p̄dicabatur ante: subiecto veritatē simul obtinet v̄l falsitatē. De quibus plenissime hic disputādi sumem; exordiu; quorū p̄pōnes eē p̄dicim; q̄ hēant differētias q̄ titatum r̄ vtrifq; terminis absq; ordinis p̄mutatiōe participant. De vō sunt affirmatio vniuersalis: negatio vniuersalis: affirmatio p̄ticularis: negatio p̄ticularis. Harum igitur particularis affirmatio particulariter quidē sibi ipsa conuertitur: vniuersali autē affirmationi per accidēs: r̄ rursus vniuersalis negatio loco p̄cipe sui recipit cōuersionē: ad particularē vero negationē p̄ accidēs cōuerti pōt. Affirmationis vero vniuersalis ad seipsā p̄petua nō pōt eē cōuersione: ad particularē vō affirmationē p̄ accidēs pōt. Nec vō negationis p̄ticularis ad seipsā p̄ncipaliter stabilis ac firma cōuersione ē. Sed negatiōi vniuersali secundo loco atq; accidētaliter. Que oīa facili; declarātur exēplis. Affirmatio enī p̄ticularis vt ea q̄ proponit. Quidā hō alb; ē. facile sibi ipsa cōuertit: si dicam;. Quidā albū hō ē: atq; ī vtrifq; simul veritas cōstat. At si q; p̄ponat. Quendā hoīem eē lapidē: eāq; cōuertat dicens. Quēdam lapidē esse hominē: mansit in vtrifq; mendacium. Hoc igitur modo affirmatio p̄ticularis sui recipit cōuersionē. Itē negatio vniuersalis cōuerti potest: vt si q; enūciat nullū hoīem eē lapidē: eandēq; cōuersis terminis dicat nullū lapidē esse hominē. simul v̄tatem tuentur. At si quis dicat. nullū hominē esse animal: atq; eandē sub terminorū cōuersione p̄ponat dicens. nullū animal esse hominē: neutra suarū perdidit falsitates. Hoc igitur modo vniuersalis quoq; negatio sibi ipsa cōuertitur: vniuersalis vero affirmatio nō tenet p̄petuā cōuersionē: q̄uis enī quotiēs de speciebus p̄pria p̄dicatur: cōuertit vniuersales affirmatiōes q̄ant vt si quis dicat. Oīs hō risibile ē: poterit terminorū ordinē p̄mutare. Oēs risibile eē hominē: tamē non ē hec equalis atq; lōnnibus terminis fida cōuersione: quid enim cū quis ita p̄ponit. Omnis homo animal ē: nunquid cōuertere vere potest: vt omne animal hominē eē pronunciet. Quare cum aliquotiēs vniuersalis affirmatio cōuersa propria nō teneat veritatē: dicitur cōuersionis natura

turam nō posse suscipere. Negatio quoq; p̄ticularis iterdū videtur posse cōuerti: veluti si q; enūciat quēdā hominē lapidē nō eē verum loquatur cū dixerit quēdā lapidē hominē nō eē: sed ē instabilis r̄ incerta cōuersione: nā cū quidā homo gr̄maticus non sit: falsū ē dicere quēdā gr̄maticū hominē non eē: Ita igitur hec quoq; cōuersione p̄tinet a sua veritate de finit. Superius igitur p̄positarum quatuor enunciationsū due quidē oppositae. i. particularis affirmatio r̄ vniuersalis negatio cōuersionē sui firmā p̄petuāq; suscipiūt. Due vero oppositae. i. affirmatio v̄l negatio particularis cōuersionis nō tenēt firmitatem: s; q̄ vniuersalis affirmatio que ī sui cōuersione videatur instabilis si vera ē particularē quoq; affirmatiōnē verā eē necesse ē. Si autē particularis affirmatio cōuersa nō amittit p̄pria veritatē: vniuersalis quoq; affirmatio cōuersa p̄ticulari affirmationi eādē v̄tate sonabit: velut his exēplis probabitur. Si q; n. p̄ponat oēm hoīem eē animal: verū dixerit: huius subalterna particularis affirmatio quēdā hoīem eē animal: ea quoq; vera ē: qm̄ vniuersalis affirmatiōis veritas antecessit. Sed eadē cōuerti sibi verissime potest dicitur enī quoddā animal eē hominē. Quo circa affirmatio vniuersalis que proponit omnē hominē eē animal r̄ cōuersa p̄ticularis affirmatio que p̄nūciat quēdā animal eē hominē vtrifq; simul a veritatis significatione nō desinūt. Ita igitur vniuersalis affirmatio q̄ sui cōuersionē p̄petuā ferre nō poterat p̄ accidens p̄ticulari affirmationi cōuersa ē. Idē accidens autē ideo qm̄ p̄ticularis affirmatio p̄ncipale sibi ipsa loco cōuertit: cōuersione autē p̄ticulari affirmatiōi v̄l affirmatio eandē retinet in veritate suā. Eadē ideo est etiam vniuersalis negatiōis: que qm̄ ipsa p̄ncipaliter conuertit pōt: cōuersaq; negationi vniuersali illa que subalterna est eādē veritatis refert suā. Idē particularis negatio cōuersa ad veritatis significationem poterit cōuenire: vt si q; nullū hoīem eē lapidē confirmet r̄ huius cōuersione ē nullū lapidē eē hoīem: q̄ cum vera precedat: subalterne particularis negatiue p̄ficiat v̄tate: ea vero ē quidā lapis homo nō ē: que comparata vniuersali negationi que dicit nullū hoīem eē lapidē: q̄uis terminis tam similis veritate p̄ponitur. Igitur p̄ticularis negatio que sibi ipsa cōuertit nō poterit vniuersali negatiōe p̄ accidēs cōuerti pōt. Idē accidēs autē idcirco qm̄ vniuersalis negatio in seipsā p̄iore loco cōuertit pōt. Idē cōuersionē autē sui cum particulari negatione similē veritatis videt obtinere sētētiam. Itaq; cōcludēdū ē particularē quoq; affirmationē vniuersalēq; negationē cōuersionē sui firmā ac stabilē custodire. Affirmatiōnē autē vniuersalem p̄ticularēq; negationē ī cōuertēdo firmas esse non posse: sed hanc affirmationi particulari: illaz vō vniuersali negationi p̄ accidēs posse cōuerti. Restat nūc de ea propositionū cōueniētā vel participatiōe differere ī qua vtrifq; terminorū ordine p̄mutato vni vel vtrifq; eorū negatiuū copulatur aduerbiū. Atq; in his enūciationibus cōuerti termini per oppositiōes dicuntur: vniūsq; enī terminorū negatione p̄posita terminis simpliciter p̄nūciatis videtur oppositus. Huius vō p̄ticipationis ē triplex modus: aut enī p̄dicato tñ termino negatio iungit: aut subiecto: aut vtrifq; termini denegāt. p̄mū igit supposita descriptiōe p̄dāt exēpla. Idē at quēadmodū se h̄bit ad veritatis falsitatisue cōfēsū cōsequētis ordine disputatur. Ad p̄mū quidē de hac differem; cui; subiectus

predicatus negat. Post vero cuius subjectum solum potestremo cuius quod predicatus terminus cum negatione profert. Atque earum quod naturam atque ordinem ex simplicibus informabimur. Simples autem in quantitatum differentijs constitutas quattuor esse monstrauimus. Sit igitur prima quidem affirmatio vniuersalis que proponat omnes homines esse animalia: aduersum hanc collocet affirmatio vniuersalis que non solum conuersis terminis enunciet verum in vno quoque termino negatiuum aduerbijs habeat adiunctum hoc modo. Oportet non animal non homo est. Rursus proponat vniuersalis negatio ea que est nullus homo animal est: huic aduersum teneat locum vniuersalis negatio terminis cum negatione conuersis. i. nullus non animal non homo est. Item sit particularis affirmatio simplex. Quidam homo animal est: huic terminus atque ex aduerso referat particularis affirmatio: que permutatis in ordinem terminis negationes vtriusque gestet oppositas: vt est. Quidam non animal non homo est. Item sit particularis simplex negatio que proponat. Quidam homines animal non esse: hanc ex aduerso respiciat particularis negatio: que permutatis ad ordinem terminis aduerbijs negationis adiecerit: vt est. Quidam non animal non homo non est

Simplices.

Conuerse vtriusque infinitis.

Omnis homo animal est	Oportet non animal non homo est
Nullus homo animal est	Nullum non animal non homo est
Quidam homo animal est	Quidam non animal non homo est
Quidam homo animal non est	Quidam non animal si homo si est

Sed quamquam huiusmodi participationis plures esse differentias nouerimus ad instructionem tamen categoricorum syllogismorum de hac tantum proposuisse sufficiat. quarum quidem propositio pars ex simplicibus nominibus constat: pars vero ex infinitis. Nam propositio vniuersalis: que est: omnis homo animal est: ex vtriusque nominibus finitis constat. Namque homo et animal finita nomina esse manifestum est. Ea vero affirmatio que proponit: omne non animal non hominem esse in finitorum terminorum positione coniuncta est. Non animal enim et non homo nomina esse infinita in nominis definitione predicimus: que quidem sese ad veritatis falsitatis ueritatem sic habent: vt. n. negationibus adiunctis infinita nomina simplicibus opponuntur: ita est conuersio propositio. Quod tingit quod paulo ante in simplicibus habebat. In illis. n. affirmatio vniuersalis particularisque negatio conuersionem stabilem si tenebat. Affirmatio autem particularis atque vniuersalis negatio conuersa certissime tenebat vt in veritate vt in falsitate consensit. Hic oportet diuersum esse. Vniuersalis namque affirmatio: et particularis negatio pro oppositione sibi ipsa conuertitur. vniuersalis autem negatio et particularis affirmatio non est ad veritatis falsitatis consensum fida conuersio. At primum de vniuersali affirmatione tractemus quod cum in simplicibus vera sit veritate quoque pro oppositione conuersa custodit: vt ea que dicit oportet hominem esse animal vera est: atque illi pro oppositione conuertitur. i. oportet non animal non homo esse: ea quoque vera esse necessesse est. Pro oppositione autem huiusmodi sententia est quod non est homo quod animal non est: quod verum esse nullus ignorat. Item si sit falsa vniuersalis affirmatio in simplicibus terminis constituta: falsa quoque ei pro oppositione probabit esse conuersio: nam cum dicimus. Omnis lapis animal est falsa est: atque illi pro oppositione conuertitur. i. oportet non animal non lapis esse: ea quoque falsa esse necessesse est. Id. n. ex tali enunciatione sentit: quod quod animal non fuerit id lapis non est: quod aptissime falsum est: cum lapis ipse animal non sit: quod si vniuersalis affirmatio terminorum op-

positio conuersa sibi in veritate conuertitur et in falsitate non est dubium quod vltima simplex affirmatio stabili pro oppositione conuersio monstrat. Idem de simplici est particulari negatione dicemus. Nam cum hec falsa est vt ea que dicit. Quidam homo animal si est: illa quoque falsitate tenebit que huic terminorum oppositione conuertitur: vt ea que proponit. Quod dicitur non animal non homo non est. Id. n. ex hac enunciatione colligitur quod res que non sit animal sit homo. Et tamen hoc est esse hominem quod non est non hominem. At si vera sit negatio particularis ex simplici terminis iuncta: vt est quod lapis animal non est: non deerit veritas cum terminorum oppositione conuersa que proponit. Quod dicitur non animal non lapis non est. Id. n. conuersio ita significat quod res quod animal non sit lapis sit: hoc est enim esse lapidem quod non est non lapidem: quod si particularis simplex negatio pro oppositione proprie conuertitur et in veritate et in falsitate significat conuertitur non est dubium particulari simplici negatione certo sibi ac stabili modo pro oppositione terminorum posse conuertitur. In negatione vero vniuersali non est perpetua neque fida conuersio. Quod quod fallere poterit si quis ad solam respiciat conuenientiam falsitatis. Nam cum sit falsa simplex vltima negatio que proponit nullum hominem esse animal: falsa est que ei pro oppositione conuertitur vt est nullum non animal non homo est. Id. n. ex hac propositio monstrat quod oportet quod animal non est: id homo est: homines esse significat quod animal non sit que proponit nullum esse non hominem que animal non sit. Sed hic in falsitate consensus ad veritatem usque non peruenit. Age. n. sit vera simplex vltima negatio: nullus homo lapis est: non vera potest esse nullum non lapis non homo est. Id. namque designat ista conuersio quod quod lapis non fuerit id homo est: homines namque esse designat quod lapis non sit: quod nunciat nullum esse non hominem quod lapis non est: quod aptissime falsum est: quoduis. n. multa profert que cum lapides non sint: tamen ab hominum natura seuncta sunt: vt equus arbor atque alia plurima. Si igitur negatio vniuersalis pro oppositione prope conuersionem in falsitate quod conuenit nec tamen in veritate consistit: recte pronuntiatur conuersionem perpetuam atque equabilem non habere. Eadem quoque ratio est in affirmatione simplici particulari. Nam in hoc quoque sepe error oppredat: vt certe propositio conuersiones putentur: si quis non ad falsitatis quoque sed ad solam conuenientiam veritatis aspiciat. Nam cum affirmatio simplex particularis vera sit: vt est quidam homo animal est. si huius termini cum oppositione conuertatur fiatque propositio. Quod dicitur non animal non homo est: a veritate non discrepat. Quid enim aliud enunciatio ista designat quam esse rem aliquam que cum animal non sit ne homo quod sit: vt lapis simul et animal et hominis natura deficit. Sed hic in falsitate consensus ad falsitatem usque non tendit. Quid enim si sit falsa simplex affirmatio particularis: vt est: quidam homo lapis est non erit ei pro oppositione falsa conuersio: quod dicitur non lapis non homo est. At que hec firma veritate consistit. id. n. ex hac propositione datur intelligi: quod sit quod dicitur quod cum lapis non sit ne homo quod sit: vt equus arbor: que neque homines neque lapidis diffinitione clauduntur: quod si particularis affirmatio dum pro oppositione conuertitur in veritate quod tenet se cum ipsa concordia. In falsitate autem sibi in ipsa differt sit rectum est pronuntiare quod termini negatione coniuncta conuersionem firmam stabilemque non teneat. Quare cum in simplicibus ac propter oppositionem conuersionibus vniuersalis quod negatio particularisque affirmatio perpetua fidaque terminorum permutatio vertatur. Affirmatio vero vniuersalis particularisque negatio minime dum pro terminorum oppositionem simplex propositio sibi ipsa conuertitur omnia (vt dictum est) aduersa ratione contingunt: vltima namque affirmatio et particularis negatio firmam negata partium retinent

retinet conuersione. vltis aut negatio in falsitate qdē recte sibiipsa cōuertit. In veritate aut sibiipsa discor dat. Particularis at affirmatio in veritate qdē sibi conuenit h in falsitate dissentit. Similis aut ptempla tio est in his q̄ uerso ordine terminorū pdicato tm̄ vel subo sibi copulant negationē: in qb̄ vt in supiori bus quoqz fecim̄ ppositionū tm̄ ordinē describem̄ z qd̄ eueiat sub breuitate mōstrabim̄. Perquirēda atqz eramināda singula lectoris diligētie derelinquē tes. Descriptz ergo simplicib̄ ex aduersa pte q̄ uer so ordie pdicatū cū negatiōe pronūciāt conferantur

Simplices Lōuerse de pdicato infinito

Table with 2 columns: Left column contains affirmations (e.g., 'Omnis homo animal est'), right column contains their negations (e.g., 'Omne nō animal hō est').

Harū igitur in affirmationibus quidem vltibus si ea de subiecto predicentur que z adesse z abesse contin gant: siue illud subiecto mai' sit vt iustitia hoīe: siue min' vt grāmatic' hoīe: vel si ea que omnino adesse non possūt. vt lapis homini sit semper falsas esse nes cesse est. Si qd̄ vō preter hec fuerit pdicatū vnā ve ram: falsam alterā esse proueniet: nūqz vō vtriqz ve ritas consonabit. in negationibus vō vltibus si quidē ea de subiecto predicent' que a subiecto valeāt segre gari: siue illa maiora sint: vt iustitia hoīe: siue mīora vt eodē hoīe grāmaticus vtriqz aderit falsa senten tia. Quicquid vō reliquorū fuerit pdicatū vni vez alteri faciet adesse mēdatiū. Illunqz vō in his cōcoris veritas inuenit. In particularib' vō affirmationib' siquidē ea predicentur que cū separari possint tm̄ vel maiora sunt vt iustus hoīe vel minora vt grāmatic' hoīe cōmunis affirmatiōes vritas obtinebit. Alia vō quelibet predicatio vnā verā alteram semp faciet eē mendacem: sed nunqz cōmuniter mentient. In nega tionibus vō particularib' hic mod' est: vt siue ea q̄ adesse nō possunt vt lapis hoīs siue que possūt ac po terunt segregari cū tm̄ eorū aliud maius sit: vt iusti tia hoīe: aliud minus vt grāmaticus hoīe vdicentur veritas vtriqz cōstabit. Quicqd̄ vō absqz his predi cabitur veritatē vni: alteri diuidet falsitatē: sit tm̄ fal sas esse non euenit. Itē descriptio supponat q̄ prio

re pte simplicibus collocatis eas q̄ uerso ordie sub iectus cū negatione pponūt cōtraria frōte cōstituat

Simplices Lōuerse ea. subo. infinito

Table with 2 columns: Left column contains affirmations (e.g., 'Omnis homo animal ē'), right column contains their negations (e.g., 'Omne animal non homo ē').

Superius igitur descriptarū enunciationuz affirma tiones quidem vltis si ea de subiecto predicentur que ab eo nunqz valeant amoueri: siue illud maius sit vt aīal homie: seu equale vt risibile homini: seu tale qd̄ subiecto nullo mō possit obtingere vt lapis hoī vni veritatē dispertiet alteri falsitatē. At si qd̄ absqz his predicabitur vtrasqz falsitas obinebit. Cōmuni at p positionū veritati locus eē nō poterit. At in negatio nibus siquidē vltia z maiora predicētur: seu ea que re linquere subiectum nequeant vt animal hominē: seu que possint vt iustitia hoīez: vtriqz falsitas iberebit Alia quelibet predicamenta vnā verā faciunt alterā falsam: ita vt cōmunis vtrez veritatis nō possint eē participes: at in particularibus affirmationibus qdē siquidem maiora de subiecto predicentur q̄ vel nū qz subiecti coniunctione discedāt vt aīal hoīe: vel eē segregentur vt iustitia ab hoīe: respōdebit vtraqz ve ritatē cetera vō predicationes veritatem ppositio nibus falsitatē ue distribuunt in cōmune participāti bus falsitatē. Particulares vō negationes siquidē ea pdicēt q̄ possint a subo separari: siue illud mai' sit vt iustitia hoīe: seu min' vt grāmatic' hoīe: vās vtraf qz eē necesse est. Si quid vō extra predicabit vni opz verum alteri adesse mendaciū: vt simul false neqāt i neniri. Atqz hec quidē de his propositiōib' que euz determinatione proferūtur dicta sūt. que vō sdefinite sunt: qm̄ particularium proprietatibus adequantur eadem omnia comparate vniuersalib' obtinebūt: q̄ i superiore descriptione particulariū ppositionū ordo seruanit. Restarent subiectozum singulariū ppositio nes: de quibus qm̄ z longū est dicere z nihil ad opis propositi affert vtilitatem z sibiipse exemplo earū qe superius proposuimus casdē lector inueniet pretereū dum videtur. Explicet.